Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetukseksi Euroopan yhteisön energiainfrastruktuuriin liittyvien investointihankkeiden ilmoittamisesta komissiolle ja asetuksen (EY) N:o 736/96 kumoamisesta”

KOM(2009) 361 lopullinen – 2009/0106 CNS

(2010/C 255/22)

Ainoa esittelijä: **Valerio SALVATORE**

Neuvosto päätti 4. syyskuuta 2009 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Ehdotus: neuvoston asetus Euroopan yhteisön energiainfrastruktuuriin liittyvien investointihankkeiden ilmoittamisesta komissiolle ja asetuksen (EY) N:o 736/96 kumoamisesta

KOM(2009) 361 lopullinen – 2009/0106 CNS.

Asian valmistelusta vastannut ”liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 12. marraskuuta 2009. Esittelijä oli Valerio **Salvatore**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. joulukuuta 2009 pitämässään 458. täysistunnossa (joulukuun 16. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 177 puolesta 1:n pidättyessä äänestämästä.

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen Euroopan komission aikeeseen ottaa käyttöön uusia sääntöjä, joita sovelletaan energiainfrastruktuuriin liittyviin investointihankkeisiin, ja kannattaa tässä tarkasteltavaa ehdotusta asetukseksi, sillä siinä otetaan huomioon Euroopan energiapolitiikan viimeaikainen kehitys. Ehdotuksessa tarkastellaan tilanteenmukaisia alan tarpeita, helpotetaan asianomaisen, tyydyttävän ja avoimen tiedon keruuta sekä säädetään hyödyllisyyden mukaan suhteutetusta hallintotaakasta.

1.2 ETSK kannattaa komission ehdottaman asetuksen pohjana olevaa periaatetta, jonka mukaan on varmistettava säännöllisen ja yhdenmukaisen tiedon saanti, jotta energiajärjestelmää voidaan analysoida säännöllisesti ja monialaisesti, ja siten vähentää hallintokustannuksia ja edistää avoimuutta. Näihin tavoitteisiin pyrkivä komission ehdotus on selkeä parannus nykyiseen järjestelmään. Ehdotus, jonka oikeusperustana on EY:n perustamissopimuksen 284 artikla ja Euratomin perustamissopimuksen 187 artikla, vaikuttaa noudattavan täysin perusluonteisia toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

1.3 ETSK on sitä mieltä, ettei Euroopan komissio perustele asianmukaisesti ehdotetun asetuksen liitteessä mainittuja yksityiskohtia, jotka koskevat ilmoitusvelvollisuudelle asetettuja vähimmäiskynnysarvoja. Unionin ja jäsenvaltioiden päätöksentekoelinten on yhdessä alan toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa ryhdyttävä nykyistä tarkempiin pohdintoihin, jotta voidaan määritellä soveltuvimmat vähimmäiskynnysarvot turvallisuuden, ympäristön kunnioittamisen, avoimuuden ja taloudellisuuden varmistamiseksi.

1.4 ETSK ehdottaa, että komission säännölliset analyysit, joissa paitsi ennakoidaan mahdollisia energian kysynnän ja tarjonnan epätasapainoisuuksia ja todetaan perusrakenteiden puutteet, olisivat myös väline, jolla seurataan ilmoitettujen hankkeiden etenemistä, jotta ne saadaan päätökseen kohtuuajassa.

1.5 ETSK:n mielestä on perusluonteisen tärkeää turvata olemassa oleva energiainfrastruktuuri sekä uudet hankkeet. Talouden toimijoiden investoinnit on kohdennettava ennen kaikkea energiaverkkojen ajanmukaistamiseen, ylläpitoon ja tekniseen mukauttamiseen niiden turvallisuuden varmistamiseksi. Tavoitteena on ennakoida ongelmat sekä varmistaa energiatehokkuus ja kestävyys ympäristön kannalta – näitä seikkoja ei saa missään tapauksessa koskaan laiminlyödä.

1.6 ETSK korostaa, että EU:n edun kannalta tärkeää energiainfrastruktuuria koskevan tiedon keruu mahdollistaa sen, että jäsenvaltioiden keskinäisen solidaarisuuden periaatetta energia-asioissa voidaan vahvistaa. Lisäksi säännöllisten analyysien välineellä edistetään energialähteiden monipuolisuutta ja vähennetään näin energiariippuvuutta yksittäisistä, tavanomaista energiaa vievistä maista sekä edistetään huoltovarmuutta.

1.7 Kun ajatellaan uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköenergiaa, on ETSK:n mielestä tärkeää välttää pienille ja keskisuurille yrityksille ja etenkin uusiin ympäristöystävällisiin tekniikoihin erikoistuneille yrityksille koituvia hallintokustannuksia, sillä kyseiset yritykset ovat jo korkeampien tuotantokustannusten vuoksi epäedullisessa asemassa verrattuna tavanomaisia energialähteitä hyödyntäviin yrityksiin.

1.8 ETSK ehdottaa, että avoimuuden vahvistamiseksi – mikä on Euroopan komission julistama tavoite – jäsenvaltiot ottavat asianmukaisesti huomioon uusien laitosten suunniteltujen sijaintipaikkojen asukkaiden mielipiteen kansalaisyhteiskuntaa edustavien järjestöjen kautta.

1.9 ETSK suosittaa, että Euroopan komissio varmistaa, ettei investointien kustannuksia siirretä kuluttajille.

2. **Johdanto**

2.1 Energian sisämarkkinoiden liberalisointi avaa uusia mahdollisuuksia energia-alalla tehtäville sijoituksille. Uusi lainsäädäntö edellyttää erityistavoitteiden saavuttamista uusiutuvien energioiden ja biopolttoaineiden alalla.

Kun ajatellaan suunniteltua ja toivottavaa infrastruktuuri-investointien kasvua Euroopassa, tarvitaan yhdenmukainen kehys tietojen keräämiseksi energiantuotantolaitosten käynnistämistä ja käytöstä poistamista koskevista hankkeista.

2.2 Komissio ehdottaa asetuksen (EY) N:o 736/96 kumoamista ja korvaamista uudella asetuksella, jonka avulla voidaan seurata energian ja hiilidioksidin tuotanto-, siirto- ja varastointi-infrastruktuuriin liittyviä investointihankkeita.

2.3 Asianomaisten ja oleellisten tietojen keruu energiainfrastruktuurin kehittymisestä jäsenvaltioissa on välttämätöntä, jotta voidaan laatia säännöllisiä ja monialaisia analyyseja, joiden avulla kartoitetaan ennakkoon mahdollisia energian kysynnän ja tarjonnan välisiä rakenteellisia heikkouksia ja epätasapainoisuuksia. Lisäksi on varmistettava markkinatoimijoiden avoimuus ja vähennettävä hallintokustannuksia.

2.4 Asetus (EY) N:o 736/96 on vanhentunut, sillä sen soveltamisalan ulkopuolelle jää suuri osa uusiutuvaa energiaa hyödyntävistä laitoksista, eikä siinä säädetä jäsenvaltioiden energiahankkeita koskevasta asianmukaisesta tiedonkeruu- ja seurantajärjestelmästä. Voimassa oleva järjestelmä saattaa siis estää investointivarmuuden, sillä siinä ei taata avoimuutta, ja se voi pitkällä aikavälillä hidastaa siirtymistä vähähiiliseen talouteen. Nykyinen lainsäädäntö ei myöskään vaikuta antavan turvatakuita energian ja hiilidioksidin verkkojen, tuotantolaitosten ja varastoinnin osalta.

3. **Komission ehdotus**

3.1 Ehdotetun asetuksen sisältö perustuu jäsenvaltioille asetettuun velvoitteeseen antaa Euroopan komissiolle tiedot öljy-, kaasu-, sähkö- ja biopolttoainealojen perusrakenteita sekä hiilidioksidin talteenottoa, varastointia ja kuljetusta koskevista investointihankkeista, joiden toteutus on jo aloitettu tai jotka on määrä käynnistää viiden vuoden kuluessa. Velvoite koskee myös hankkeita, joiden tarkoituksena on poistaa käytöstä nykyisiä laitoksia kolmen vuoden kuluessa.

3.2 Pyydetyt tiedot koskevat laitoksen kapasiteettia, infrastruktuurin sijaintia, nimeä, tyyppiä ja keskeisiä ominaispiirteitä, todennäköistä käyttöönottoajankohtaa, käytettävää energialähdettä, turvallisuuden kannalta merkityksellisiä teknologioita sekä hiilidioksidin talteenottojärjestelmien laitteita. Poistettaessa laitoksia käytöstä on ilmoitettava seuraavat tiedot: infrastruktuurin laatu ja kapasiteetti sekä todennäköinen käytöstäpoistamisajankohta.

3.3 Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot ilmoittavat tarvittavat tiedot kahden vuoden välein alkaen 31. heinäkuuta 2010. Markkinatoimijat puolestaan ilmoittavat kyseiset tiedot sille jäsenvaltiolle, jonka alueella hanke toteutetaan, ennen kunkin raportointivuoden toukokuun 31. päivää. Tietojen on vastattava investointihankkeiden tilannetta kyseisen raportointivuoden maaliskuun 31. päivänä.

3.4 Komissio suosii täydentävyyteen perustuvaa mallia, jotta vältetään tietojen päällekkäisyys. Jäsenvaltioiden ei näin ollen tarvitse ilmoittaa tietoja silloin kun ne ovat jo ilmoittaneet vastaavat tiedot alakohtaisen lainsäädännön nojalla tai monivuotisen investointisuunnitelman yhteydessä.

3.5 Komissio käyttää keräämänsä tiedot laatiakseen vähintään kahden vuoden välein monialaisia analyyseja EU:n energiajärjestelmän rakenteellisesta kehityksestä. Analyysien tuloksista keskustellaan jäsenvaltioiden ja asianomaisten tahojen kanssa. Tulokset voidaan julkistaa, jos ne eivät vaaranna henkilötietojen tai arkaluonteisten kaupallisten tietojen suojaa.

3.6 Komissio voi hyväksyä asetuksen täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset toimenpiteet, jotka koskevat erityisesti laskentamenetelmiä, teknisiä määritelmiä sekä ilmoitettavien tietojen sisältöä. Ehdotettua asetusta on määrä tarkastella uudelleen viiden vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

4. **Yleistä**

4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, sillä uusi asetus on tärkeä Euroopan energiapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Valitussa ratkaisussa pyritään yhdistämään tarve seurata ja kerätä tärkeää tietoa investointihankkeista, tarve hillitä hallintokustannuksia sekä tarve edistää avoimuutta.

4.2 Asetuksen tavoitteena on seurata EU:n energiajärjestelmää tutkimalla energiainfrastruktuuriin liittyviä investointihankkeita käsitteleviä tietoja, jotka komissio ja etenkin sen energiamarkkinoiden seurantakeskus on kerännyt.

4.2.1 Sisämarkkinat sekä tarve toteuttaa kyseinen seurantajärjestelmä ylikansallisella tasolla riittävät selitykseksi sille, että yhteisön lainsäädäntö on soveltuvampi kuin kansallinen lainsäädäntö. Komission ehdottama asetus on näin ollen täysin toissijaisuuden yleisperiaatteen mukainen.

4.2.2 Kun ajatellaan, että säädökseksi on valittu asetus, jolla korvataan alaan sovellettava aiempi asetus, ja että sen sisältö perustuu jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuuteen ja että siinä otetaan huomioon tarve välttää liiallisen hallintotaakan sälyttämistä jäsenvaltioille, on selvää, että tarkasteltava ehdotus vastaa täysin myös suhteellisuusperiaatetta.

4.3 Komission ehdotuksessa asetetaan etusijalle täydentävä ilmoitusjärjestelmä integroidun ja kattavan järjestelmän sijaan. ETSK korostaa, että tällainen vaihtoehto on taloudellinen ja vähentää yritysten ja jäsenvaltioiden hallintokustannuksia. Näin alennetaan energian loppuhintaa, vältetään päällekkäisiä tietoja ja parannetaan tietojen laatua.

4.4 ETSK katsoo, että säännöllisten, kattavien ja laadukkaiden tietojen avulla komissio voi seurata ja tunnistaa Euroopan energiainfrastruktuurin puutteita. Tietojen avulla voidaan myös parantaa ymmärtämystä energiainfrastruktuuriin liittyvistä ongelmista kaikkien kansallisten ja Euroopan tason poliittisten päätöksentekoelinten sekä markkinatoimijoiden ja investoijien keskuudessa.

5. **Erityistä**

5.1 ETSK on tyytyväinen ehdotetun asetuksen 2 artiklan määritelmien selkeyteen. Kyseiset määritelmät, jotka eivät sisälly nyt voimassa olevaan asetukseen (EY) N:o 736/96, helpottavat säädöksen ymmärtämistä ja selkeyttävät sen soveltamisalaa.

5.2 ETSK katsoo, että kahden vuoden välein toteutettavien monialaisten analyysien ansiosta Euroopan energiainfrastruktuuriin liittyvien hankkeiden etenemistä voidaan seurata asianmukaisesti.

5.3 ETSK on aina ollut sitä mieltä, ettei infrastruktuurin turvallisuutta voida tarkastella erillään huoltovarmuudesta. ETSK korostaa myös äskettäin samasta aiheesta antamassaan lausunnossa ([1]), että on varmistettava laitosten sekä energiaa ja hiilidioksidia kuljettavien verkkojen turvallisuus. On siis tärkeää, että komissio ottaa säännöllisissä analyyseissaan huomioon nykyisten laitosten ja verkkojen ajanmukaistamiseen ja ylläpitoon liittyvät näkökohdat.

5.4 ETSK katsoo, että yhteisön edun kannalta merkittäviä hankkeita koskevat tiedot ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kyseisten tietojen laadusta riippuu, voiko Euroopan komissio ohjata jäsenvaltioita sovellettaessa yhteisvastuun periaatetta energia-alalla sekä edistettäessä energialähteiden monipuolisuutta, jotta voidaan vähentää energiariippuvuutta harvoista tavanomaisen energian viejistä. ETSK:n mielestä ylikansalliset energiainfrastruktuurit kuuluvat ilman muuta yhteisön toimivaltaan. Komitea on jo aiemmissa lausunnoissaan todennut, että yleistä etua koskevat yhteisön palvelut ovat tarpeen yhteisen Eurooppa-hankkeen jatkamiseksi ja että yhdistämällä vaiheittain energiaverkot (kaasu, sähkö, öljy) voitaisiin pienentää huomattavasti käyttö- ja investointikustannuksia ja kannustaa yhä voimakkaammin investoimaan uusiin verkkohankkeisiin (solmimalla julkisen [unionin ja jäsenvaltioiden] ja yksityisen sektorin kumppanuuksia energian toimitusvarmuuden parantamiseksi). ([2])

5.5 ETSK katsoo, että komission ehdottama järjestelmä perustuu keskitettyyn lähestymistapaan energiantuotannossa huolimatta siitä, että lukuisat merkit viittaavat sellaiseen tulevaan Euroopan energiajärjestelmään, jossa kotitalouksissa käytettävän sähkön tuotannossa voidaan luottaa hajautettuihin laitoksiin (aurinkopaneelit, mikroyhteistuotantoyksiköt jne.). Kyseisistä laitoksista on taattava pääsy kaikkiin sähkönsiirtoverkkoihin ilman että siitä aiheutuu liiallisia hallintokustannuksia pienille ja keskisuurille yrityksille.

5.6 ETSK on sitä mieltä, ettei Euroopan komissio perustele asianmukaisesti ehdotetun asetuksen liitteessä mainittuja yksityiskohtia, jotka koskevat ilmoitusvelvollisuudelle asetettuja vähimmäiskynnysarvoja.

5.7 ETSK, joka on jo suhtautunut varauksella hiilidioksidin talteenotto- ja kuljetushankkeiden etuihin ja vaarattomuuteen, kehottaa syventämään keskustelua hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin hyödyllisyydestä ja kestävyydestä. ETSK toteaa kuitenkin, että Euroopan komission ehdotuksessa säädetään hiilidioksidin siirto- ja varastointihankkeita koskevan tiedon mukaan lukemisesta. Tämä voidaan tulkita vain siten, että kyseinen infrastruktuuri on määrä ottaa huomioon Euroopan energiajärjestelmää käsittelevissä säännöllisissä analyyseissa.

5.8 ETSK:n mielestä on erittäin tärkeää, ettei energiainfrastruktuuria rakenneta paikallistasolla asukkaiden ja heidän paikallisten edustajiensa tahdon vastaisesti. ETSK kannattaa avoimuutta, jolloin kansalaisille voidaan taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöä koskevien vaikutuksenarviointien avulla tiedottaa asianmukaisesti suunniteltujen hankkeiden merkityksestä.

Bryssel 16. joulukuuta 2009

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja
Mario SEPI

([1]) EUVL C 306, 16.12.2009, s. 51.

([2]) EUVL C 128, 18.5.2010, s. 65.